

Landbrukskontoret for Hadeland

Gran
kommune

Jevnaker
kommune

Lunner
kommune

Landbruksplan for Hadeland

- en plan for landbruksforvaltningen på Hadeland (2004-2008)

3. oktober 2004

Utarbeidet av landbrukskontoret for Hadeland

Forord

Gran, Lunner og Jevnaker kommune har siden 1. juni 2002 hatt felles landbrukskontor, og av den grunn har det vært naturlig å lage en felles plan for landbruksforvaltningen på Hadeland.

”Landbruksplan for Hadeland” - en plan for landbruksforvaltningen på Hadeland (2004-2008) er et forvaltningsverktøy til bruk i den daglige saksbehandlingen og i den langsiktige arealplanleggingen.

Mandatet for arbeidet ble behandlet av Regionrådet for Hadeland i februar 2003, og vedtatt av Gran, Lunner og Jevnaker kommune i mars 2003.

Landbruksplanen er en sektorplan eller temaplan som ikke har noen formell status i forhold til plan- og bygningslovens regler, den også spesiell fordi den gjelder flere kommuner. En vedtatt plan vil likevel forplikte politikere og høringsinstanser til å følge opp intensjonene og prinsippene i saken. Planen har mange likhetstrekk med kommunedelplaner, og det har derfor vært naturlig å legge opp til politisk behandling og høring som for planer etter plan- og bygningsloven.

Styringsgruppa for prosjektet har vært Knut Nordstoga fra Lunner kommune, Astrid Bilden fra Gran kommune, Hans Tollef Solberg fra Jevnaker kommune og Gudbrand Johannessen fra landbrukskontoret for Hadeland.

Arbeidsgruppa for prosjektet har bestått av personer med plan- og miljøkompetanse fra hver av kommunene. Under arbeidet er det innhentet synspunkter fra landbrukets organisasjoner og andre interessenter i kommunene. Sekretariat for planarbeidet har vært Landbrukskontoret for Hadeland.

I landbruksplanen har vi fokusert på de forhold hvor det har vært viktig å få en planmessig avklaring. Planen reflekterer således ikke hele Landbrukskontorets ansvars- og arbeidsområde.

Innhold

Forord	2
Innhold.....	3
1. Innledning	4
1.1 Bakgrunn for planarbeidet	4
1.2 Formål	4
2. utfordringer for landbruksforvaltningen på Hadeland.....	5
2.1 Jordbruk	5
2.2 Skogbruk.....	6
2.3 Nye næringer i landbruket / Tilleggsnæringer	7
2.4 Viltforvaltning	7
2.5 utfordringer knyttet til miljø og kulturlandskap	8
3. Arealklassifisering og jordvernstrategi.....	9
3.1 Kommunal arealforvaltning	9
3.2 Arealklassifisering	9
3.3 Metode for arealklassifisering	9
3.4 Jordvernstrategi	12
4. Retningslinjer for saksbehandling	13
4.1 Jordloven.....	13
4.2 Skogbruksloven	18
4.3 Konesjonsloven.....	20
4.4 Viltloven	22
4.5 Forurensningsloven	23

Vedlegg A: Fakta om landbruket på Hadeland

Vedlegg B: Ønsket utviklingsretning for tettstedene på Hadeland

Vedlegg C: Retningslinjer for behandling av søknader om å etablere tilleggsnæring/ny næring på landbrukseiendommer

Vedlegg D: Utsnitt fra arealklassifiseringskart

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for planarbeidet

Bakgrunnen for initiativet til å utarbeide en landbruksplan for Hadeland er følgende forhold:

- Økt press på landbruksarealene; Alle kommunene på Hadeland opplever et økende press for å omdisponere landbruksarealer til andre formål.
- Sterkere jordvern; Sentrale landbruksmyndigheter har gitt klare signaler om et sterkere jordvern, spesielt for de beste jordbruksarealene.
- Felles landbrukskontor på Hadeland; Felles landbruksforvaltning har medført behov for felles retningslinjer og prinsipper for saksbehandling.
- Økt delegering til kommunene; Fra 01.01.04 har kommunene fått økt sin myndighet til å fatte vedtak innenfor landbrukslovgivningen.
- Landbruk i omstilling; Det er behov for å vise status og utviklingen i landbruket på Hadeland.

1.2 Formål

Formålet med planarbeidet er nedfelt i mandat vedtatt av alle tre kommunene i mars 2003:

- Utvikle en lokal jordvernstrategi som viser ønsket utviklingsretning av tettstedene. Hensikten er at dette arbeidet skal ligge til grunn for revideringer av kommunenes arealplaner. Dette gjøres ved å synliggjøre jord- og skogbrukets arealinteresser ved å gjennomføre en arealklassifisering av landbruks-, natur- og friluftsområdene (LNF-områdene).
- Utarbeide felles retningslinjer/prinsipper for saksbehandling for å sikre likebehandling i alle tre kommunene, øke innbyggernes forutsigbarhet og effektivisere saksbehandlingen.

For at forvaltningen av landbruksarealene skal være langsiktig, helhetlig og mer forutsigbar enn i dag, og for å sikre de nasjonale mål om et sterkere jordvern, gjennomføres en arealklassifisering av landbruksarealene. På bakgrunn av arealklassifiseringen av landbruksarealene utvikles en lokal jordvernstrategi.

Videre skal det utvikles felles retningslinjer og prinsipper for saksbehandling i henhold til landbrukslovgivningen. Målet med dette er å sikre likebehandling, være mer forutsigbar i enkeltsaker og forenkle saksbehandlingen.

Formidling av fakta om landbruket og utviklingen i næringa er også et av målene med planen. Kunnskap om landbruket er nødvendig for å kunne utvikle en lokal landbrukspolitikk og for at det skal tas nødvendig hensyn til landbruket i all samfunns- og arealplanlegging.

Landbruksplan for Hadeland er en førstegenerasjonsplan for perioden 2004-2008. Arealklassifiseringa i planen er imidlertid utarbeidet med tanke på at den skal være gjeldende i "all framtid". Jordvernstrategien og retningslinjer for saksbehandling må nødvendigvis revideres. Det er et mål at planen revideres en gang hvert fjerde år, slik som kommuneplanens arealdel.

2. utfordringer for landbruksforvaltningen på Hadeland

2.1 Jordbruk

2.1.1 Jordvern

Hadelandskommunene er store landbrukskommuner med produksjonsarealer som er verdifulle i et nasjonalt perspektiv. Befolkningsvekst i alle tre kommunene, sammen med redusert lønnsomhet i tradisjonelt landbruk, har medført et økende press på å disponere landbruksarealer til andre formål slik som bolig, næring og fritidsbebyggelse.

Omdisponeringen har skjedd i ordinære kommuneplanprosesser og som mer tilfeldige dispensasjonssaker. Statistikken over hvor store arealer som har gått ut av landbruksproduksjon er mangelfull. Fra 2004 skal all omdisponering av landbruksarealer rapporteres til sentrale myndigheter gjennom KOSTRA (Kommunenes økonomisystem).

Det er et nasjonalt mål å verne dyrkbar og dyrka jord. Arealene som er egnet til matkornproduksjon er mest utsatt for omdisponering fordi de i stor grad ligger rundt byer og tettsteder der utbyggingspresset er størst. Årlig bygges det ned om lag 20 000 dekar dyrket og dyrkbar mark. Fortsetter denne utviklingen vil halvparten av gjenværende jord egnet til matkornproduksjon være borte om 40 år. Landbruksdepartementet har de siste årene signalisert en skjerpet jordvernpolitikk blant annet gjennom St. meld nr. 29 (1996-97) "Arealmeldinga", St. meld nr. 19 (1999-2000) "Landbruksmeldinga" og behandlingen av disse. Det vurderes nå en skjerpende paragraf i jordloven som skal gi de beste arealene et forsterket vern. (St.prp.nr.1 (2003-2004)).

Jordvernet er viktig lokalt og i nasjonal sammenheng. Kommunene må ta nødvendig hensyn til vår nasjonale matvaresikkerhet, dvs. nasjonens behov for å kunne produsere mat også i framtida. Jordvern gir kommende generasjoner handlefrihet, det er viktig for å ta vare på kulturlandskapet og det er viktig for økonomien og verdiskapingen i landbruket.

2.1.2 Eiendomsstruktur

Gardene på Hadeland er små. Gjennomsnittstørrelsen på alle jordbrukseiendommer som har mer enn 5 dekar dyrket mark, er ca 65 dekar. Gjennomsnittstørrelsen pr. foretak/ driftsenhet var i 2003, 206 dekar. Dette forklares med at svært mye dyrket mark drives ved bortleie. Økonomien i næringa tilsier at driftsenhetene stadig må bli større for å overleve som selvstendige enheter.

2.1.3 Jordbruksdrift

Ut fra tallene i vedlegg A leser vi at det er stadig flere som gir opp landbruksproduksjon på egen gard. Vi ser imidlertid at arealene leies bort, slik at de gjenværende driftsenhetene styrkes, og at arealet med dyrket mark opprettholdes på denne måten. Trenden med færre og større driftsenheter skyldes synkende økonomi i tradisjonelt jordbruk og relativt god tilgang på annet arbeid. Dette er en nødvendig tilpasning til rammebetingelsene for landbruket.

Bekymringen og tendensen går imidlertid mot at marginal jord i utkantområdene, og små urasjonelle "jordstykker" i sentrale områder, ikke vil bli drevet på grunn av stadig større krav til effektivisering.

2.1.4 Husdyrhold

Nedgangen i antall gardsbruk som driver melkeproduksjon og smågrisproduksjon er bekymringsfull, da disse står for de fleste heltidsarbeidsplassene og for en stor andel av omsetningen i næringa. På Hadeland er disse produksjonene "bærebjelker" i landbruksnæringa både økonomisk og miljømessig. Nedgangen i husdyrhold vil også raskt medføre at beiter gror igjen og kulturlandskapet endres.

Det er lite kommunene kan gjøre for å påvirke rammebetingelsene for husdyrholdet. Utfordringen lokal blir å stimulere til effektivisering gjennom samarbeid og være pådrivere for økt videreføring lokalt slik at en større andel av verdiskapningen blir hos gardbrukeren.

2.1.5 Økologisk landbruk

Det er et nasjonalt mål at 10 % av jordbruksarealene skal drives økologisk innen 2010. På Hadeland drives 3,2 % av jordbruksarealene, 1,5 % av saueholdet og 1,3 % av storfeholdet økologisk i dag. Det er en utfordring for forvaltningen å være pådrivere slik at flere gardsbruk legger om til økologisk drift.

2.2 Skogbruk

2.2.1 Sunnhet

Sunnhetstilstanden i skogene er tilfredsstillende på de midlere bonitetene (G11-14). På den beste marka og den svakeste marka er sunnhetstilstanden ikke tilfredsstillende. Dette har sin hovedårsak i den høge andel med homogen granskog som ikke bare vokser på midlere boniteter der den hører hjemme, men også på den beste marka og på meget svak mark. Dette medfører at mengden lauv- og furuskog er langt lavere enn det optimale i forhold til bonitet og klima.

Utfordringene i skogbruket på Hadeland er knyttet til målet om et skogbruk basert på tømmer av høg kvalitet som gir grunnlag for lønnsom råvareproduksjon og videreføring. Skal vi få til dette må andelen furuskog og lauvskog på henholdsvis svak og god mark, økes. Dette må skje på bekostning av ensarta granskog.

2.2.2 Eiendomsstruktur

Skogarealene er fordelt med en drøy halvpart på 4 bygdeallmenninger og 2 store privatskogeiere og en annen halvpart på ca 1000 gardsskoger med en gjennomsnittstørrelse på 350 dekar. Det er få skogeiendommer som har arealgrunnlag for eget driftsapparat til avvirking. Eiendomsstrukturen med små gardsskoger medfører at skogen betyr lite økonomisk sett for den enkelte gard. Interessen for skogen blir av den grunn liten og investeringene i skogen blir små.

2.2.3 Skogsbilveger

Nettet av skogsbilveger er godt utbygd på Hadeland. Kravet til vegstandard er høg. Skal næringen være konkurransedyktig, må det gjennomføres en planmessig opprustning av vegene og etableres gode vedlikeholdsrutiner.

2.2.4 Skogkultur

Vedlegg A viser at investeringene i skogkultur har gått vesentlig ned de siste årene. Dette er alvorlig fordi det raskt medfører betydelig redusert tilvekst i skogene. Konsekvensene blir forlenget omløpstad, redusert kvalitet, lavere volum og verdiskapning i framtidsskogen.

2.2.5 Skogbruk og miljø

I alle tre kommunene er det de siste årene utført områdetakst. Skogeierne har nye skogbruksplaner med registrering av nøkkelbiotoper/biologisk viktige områder. Kommunene har i tillegg foretatt en biologisk mangfold-kartlegging. For både skogeiere og kommunene er det en utfordring å følge opp forvaltningsforslagene på en måte som både ivaretar de registrerte biologiske verdiene og det utøvende skogbruket på en forsvarlig måte.

2.3 Nye næringer i landbruket / Tilleggsnæringer

2.3.1 Ny næringsvirksomhet i landbruket / tilleggsnæringer

Den reduserte lønnsomheten i landbruket har medført et stort behov for ny næringsvirksomhet i tilknytning til tradisjonelt landbruk. For å opprettholde arbeidsplassene på landbrukseiendommene, må kommunen ta et ansvar for å være pådriver i etablering av ny næringsvirksomhet/tilleggsnæringer. Hadelandsregionen prioriterer nå to prosjekter. Disse er "BIOREG-Hadeland" og "Inn på tunet – grønn omsorg og grønt samarbeid på Hadeland".

Årlig avsettes midler i jordbruksavtalen til bygdeutvikling. Midlene nyttes til å fremme næringsutvikling innen og i tilknytning til landbruket. Kommunens rolle i dette arbeidet er å veilede i forbindelse med søknader om bygdeutviklingsmidler.

2.3.2 Etablering av ny næringsvirksomhet/tilleggsnærings og forholdet til planverket

Landbruket oppfordres både fra nasjonale og lokale myndigheter til å etablere tilleggsnæringer/nye næringer knyttet til landbrukseiendommer og tradisjonell landbruksdrift. Det er imidlertid en utfordring at regelverket som styrer arealbruken, ikke er tilpasset ønsket om ny næringsaktivitet på landbrukseiendommer.

2.4 Viltforvaltning

2.4.1 Tilpasset elgstamme

Den største utfordringen innen viltforvaltningen er å tilpasse elgstammen til beitegrunnlaget. Mangel på naturlige fiender og overbeiting på 90-tallet gjør det nødvendig med en tett oppfølging av bæreevnen i naturgrunnlaget, kondisjonen til dyra, kjønnsfordeling m.m. Omfattende skogskader er et resultat av at elgstammen ikke er i balanse med beitegrunnlaget. Med en bevisst forvaltning kan beitegrunnlaget bygges opp, slik at vi på sikt får en permanent større elgstamme.

2.4.2 Grunneierstyrt forvaltning av hjortevilt og bever

Direktoratet for naturforvaltning har som målsetting at overgangen til grunneierstyrt forvaltning skal være gjennomført innen 2006. Det er derfor viktig å bidra til at valda fungerer best mulig og arbeider mer og mer selvstendig. Kompetanseheving, intern fleksibilitet og organisering i enda mer effektive enheter er viktige elementer. (Vald er den

geografiske grunnenheten i forvaltningen som offentlige myndigheter godkjenner for jakt på hjortevilt og bever og som tildeles fellingstillatelser.)

2.4.3 Næringsmessig utnyttelse av viltressursene

Rettighetshaverne må bli bedre til å utnytte det næringsmessige potensialet i viltressursene. Både investeringer i produksjonen og tilrettelegging for optimalt jaktutbytte må videreutvikles. Det må være rom for, og vilje til å gå nye veier for å skape inntekter.

2.5 utfordringer knyttet til miljø og kulturlandskap

2.5.1 Arealavrenning

Arealavrenning fra åpen åker er en stor utfordring, og vassdrag som i utgangspunktet er hardt belastet med forurensning er spesielt sårbare. Viggavassdraget og kransalgessjøene peker seg spesielt ut på Hadeland. Halvparten av kornarealet i Viggas nedslagsfelt overvintres nå i stubb, og ca 40 % av kornarealet for øvrig på Hadeland. Det bør oppmuntres til å holde dette nivået, og aller helst øke det ytterligere. Videre er det viktig å stimulere til etablering av bredere kantsoner mot vassdrag og bygging av fangdammer der dette er mulig.

2.5.2 Punktutslipp

Lagre for husdyrgjødsel og silopressaft er i all hovedsak under kontroll, men punktutslipp forekommer/avdekkes i blant. Dette er svært uheldig, og kan gi store skader på resipienten. Forurensning fra utekveg er en økende utfordring, mens punktutslipp for øvrig vil være lettere å holde under oppsikt med færre driftsenheter og nyere driftsbygninger.

2.5.3 Kulturlandskap/Kulturmiljø

Det flotte kulturlandskapet er et særtrekk for hele Hadeland. Forvaltningen av slike områder er utfordrende fordi det er mange hensyn som skal ivaretas. Eksempler på slike hensyn er: kulturminner, fredede/verneverdige bygninger, biologisk mangfold og aktiv landbruksdrift.

Strukturutviklingen i jordbruket de seneste tiåra har medført store endringer i kulturlandskapet. Dette er en utvikling som vil akselerere ytterligere, ettersom det blir færre og større driftsenheter. Jord- og beitebruk rundt de aktive driftssentrene vil fremdeles være intensiv, mens det på bortleide arealer ofte blir enklere drift. Dette gjenspeiles i redusert vedlikehold av kulturlandskapet; gjengroing av beiter og gutuer og forfall på bygninger som ikke har noen funksjon i driften av eiendommen.

På Hadeland registrerer vi dette forfallet både for de tradisjonelle røde låvene, som er karakteristiske kulturlandskapselement, og for kulturhistoriske elementer som sætrer, smier, stabbur, møller og gårdssagbruk.

Gjengroingen av dyrket mark i marginale jordbruksområder, og på små urasjonelle jordstykker i de aktive jordbruksområdene, ser en allerede tendensen til. Denne utviklingen vil øke på i åra framover. I de tradisjonelle sætergrendene er denne gjengroingen allerede godt i gang.

3. Arealklassifisering og jordvernstrategi

3.1 Kommunal arealforvaltning

Kommuneplanens arealdel er det overordnede styringsverktøy for all arealforvaltning i kommunen. Planen skal sikre at arealene forvaltes ut i fra et langsiktig helhetsperspektiv. Kommuneplanens arealdel har rettsvirkning i den forstand at den enkelte grunneier ikke kan nytte eller dele sin eiendom på annen måte enn den som er fastsatt i planen.

Det er et mål at kommuneplanen skal revideres minst en gang pr. valgperiode (hvert 4. år). Landbrukskontorets ansvar i dette arbeidet er å sørge for at landbrukets arealressurser blir ivaretatt best mulig i tråd med jordloven og skogbruksloven. Etter jordlovens § 9, omdisponering, er det nødvendig med samtykke når dyrka jord skal brukes til formål som ikke tar sikte på jordbruksproduksjon, og når dyrkbar jord skal disponeres slik at den ikke er egnet for jordbruksproduksjon i framtida. Etter skogbruksloven skal all omdisponering av skog meldes til kommunen før omlegging kan skje. For skogsmark bevokst med produktiv ungskog er det nødvendig med særskilt tillatelse etter skogbrukslovens §50.

Jord- og skogbruksarealer er i kommuneplanens arealdel avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområder (LNF-områder). Det er kun disse områdene arealklassifiseringen er gjennomført for.

3.2 Arealklassifisering

Kart som illustrerer arealklassifiseringen er vedlegg D til planen.

Klassifiseringen av landbruksarealene skal være et hjelpemiddel for å kunne gi de mest produktive landbruksarealene et forsterket vern i forhold til dagens situasjon. Samtidig gir klassifiseringen bedre forutsigbarhet i arealbruksspørsmål generelt. Arealklassifiseringen er en klassifisering av landbruksverdi, ikke en klassifisering der ulike interesser er veid i forhold til hverandre. Hensikten er at arealklassifiseringen, sammen med andre temakart, som for eksempel biologisk mangfold, friluftsliv, kulturmiljø og kulturlandskap, skal styre bruken av LNF-områdene på en mer forutsigbar og helhetlig måte.

I forbindelse med revisjonen av kommuneplanen i Gran, ble det i 2001 laget et temakart over landbruksarealene. Kartet viser jord- og skogbruksarealene klassifisert etter verdi som produksjonsarealer i landbruket. Arealklassifiseringen for hele Hadeland som nå legges fram, bygger i stor grad på arbeidet som ble gjort i Gran i 2001. Klasseinndelingen skal gi uttrykk for det biologiske produksjonspotensialet, som igjen gjenspeiler den samfunnsmessige verdiskapningen og den økonomiske betydning arealtypene har i tradisjonell jord- og skogbruksproduksjon.

3.3 Metode for arealklassifisering

På bakgrunn av et sett faglig baserte kriterier inndeles jord- og skogbruksarealene i særlig verdifulle områder (A), verdifulle områder (B) og andre områder (C). Områder som av ulike grunner ikke egner seg for arealklassifisering, ved at en for eksempel mangler kunnskap om produksjonspotensial, vises som "andre områder".

3.3.1 Klassifisering av jordbruksareal

Inndelingen av jordbruksarealene er gjort etter følgende hovedkriterier:

1. Den biologiske produksjonsevnen til arealet (jordtype, stein og blokkmengde, bonitet)
2. Størrelse og form på arealet (arrondering, helling)
3. Lokalklima (eksponering, h.o.h)

Hjelpemidlene som ligger til grunn er; dyrkningsklassekart for korn (NIJOS- Norsk institutt for jord- og skogkartlegging), økonomisk kartverk og kjennskap til lokalklima. Det er ikke tatt hensyn til vatningsanlegg.

Arealene med dyrka mark er ikke vurdert ned til deler av skifter eller skiftenivå. En har valgt å vurdere områder det er naturlig å vurdere under ett, for å få et best mulig hjelpemiddel i arealforvaltningen. Det er lagt vekt på at avgrensingen av områdene i størst mulig grad skal følge markerte skillelinjer slik som veier, vassdrag og eiendomsgrenser der det er naturlig.

I forbindelse med vurderinger er det rettet opp feil i kartgrunnet. Det kan imidlertid være feil som ikke er oppdaget, da det ikke er foretatt befaringer i terrenget i forbindelse med klassifiseringen.

Jordbruksarealer i følgende områder er ikke kartlagt av NIJOS:

- nord for Nordbytangen på vestsiden av Randsfjorden i Jevnaker kommune
- hele vestsiden av Randsfjorden i Gran kommune
- østsiden av Randsfjorden nord for Bålerud Nordre i Gran kommune
- øst for Lygna-Rånåsen-Randsberget i Gran kommune

Jordbruksarealene i disse områdene vil være B- og C-områder. Da utbyggingspresset på dyrka mark vurderes å være lite i disse områdene, er det ikke brukt ressurser på å kartlegge jordbruksarealene nærmere.

3.3.2 Klassifisering av skogbruksareal

Skogbruksarealenes produksjonsevne er klassifisert etter bonitet. Alder og høyde brukes som kriterier for å finne høydeboniteten (H_{40}). Som eksempel er en G17 bonitet et område hvor gran vil være i gjennomsnitt 17 meter høgt ved 40 års alder.

Veidekning og andre forhold som påvirker driftsforholdene er det ikke tatt hensyn til.

Boniteringen er gjort i forbindelse med områdetakster. I Jevnaker og Lunner var den siste taksten ferdig i 2002. I Gran er taksten ferdig i 2004.

Det er en del uklassifiserte skogbruksarealer. Dette skyldes enten at det ikke eksisterer data eller at dataene ikke er tilgjengelig for oss.

3.3.3 Oversikt over arealklassifiseringen

Tabellen viser klassifiseringen av jord- og skogbruksarealene.

Klasse-inndeling	Jordbruksarealer	Skogbruksarealer
A-områder	<p>Særlig verdifulle jordbruksarealer Vises som røde arealer Store, sammenhengende jordbruksarealer (> ca 50 daa), der jordsmonn og klima gjør den godt egnet for å produsere matkorn.</p> <p>Dette er arealene på Hadeland med størst landbruksverdi vurdert ut fra jordas produksjonsevne, arrondering og lokalklima.</p>	Ingen skogbruksarealer er klassifisert som A-områder
B-områder	<p>Verdifulle jordbruksarealer Vises som oransje arealer Sammenhengende jordbruksarealer som er godt egnet til dyrking av førkorn og førvekster.</p> <p>Arealene kan ha god nok produksjonsevne for matkornproduksjon men er nedklassifisert pga oppstyking med åkerholmer, beitearealer, skog eller de er tørkesvake.</p>	<p>Verdifulle skogarealer Vises som mørk grønne arealer Skogarealer med svært høg og høg bonitet, fra G19 og bedre.</p> <p>Arealene er egnet til intensiv produksjon av kvalitetsvirke.</p>
C-områder	<p>Andre jordbruksarealer Vises som gule arealer Jordbruksarealer som har mindre god arrondering, eller som har innblanding av landbruksfremmed virksomhet</p> <p>Arealene kan ha den samme biologiske produksjonsevnen som "verdifulle jordbruksarealer" men oppstykket bruksstruktur, dårlig arrondering på skiftene og innblanding av landbruksfremmed virksomhet gjør arealene mer tungdrevne.</p>	<p>Andre skogarealer Vises som mellom grønne arealer Skogarealer med middels bonitet, fra og med G13 til og med G18.</p> <p>En del av disse arealene er store og sammenhengende og har av den grunn en betydelig skogbruksverdi.</p>
C-områder*		<p>Mindre produktive skogarealer Vises som lyse grønne arealer Skogarealer med lav bonitet, det vil si arealer med bonitet opp til og med G12.</p> <p>Dette er arealer som har lav verdi som produksjonsarealer i skogbruket. Arealene kan likevel ha stor betydning for vilt, friluftsliv, naturvern m.m</p>
Uklassifiserte områder	<p>Uklassifiserte jordbruksarealer Jordbruksarealer som ikke egner seg for denne klassifiseringsmetoden. For eksempel gardstun. Eller arealer som ikke er kartlagt av NIJOS.</p>	<p>Uklassifiserte skogbruksarealer Arealer der det ikke foreligger data, eller dataene ikke er tilgjengelige for kommunene</p>

C-områder *: Tabellen viser at både jord- og skogbruksarealene er delt i tre klasser. I jordvernstrategien derimot, er det ikke skilt mellom skogbruksarealer av middels og lav bonitet. Grunnen til dette er at det er naturlig å ha samme forvaltningsstrategi for disse arealene i forbindelse med overordnet arealplanlegging. I enkeltsaker derimot kan det være et poeng å skille mellom skog av middels og lav bonitet.

3.4 Jordvernstrategi

Overordnet jordvernstrategi:

- Utbygging bør i størst mulig grad foregå som fortetting i områder som allerede er bebygd eller på areal som er regulert til utbygging
- Sentrumsnære utbyggingsarealer bør ha høy utnyttelsesgrad
- Det må jobbes mot å etablere klare og langsiktige grenser mellom landbruksområdene og tettstedene

Jordvernstrategi på bakgrunn av arealklassifiseringen:

A-områder, Særlig verdifulle jordbruksarealer:

Arealene er av nasjonal verdi som produksjonsarealer i jordbruket, og det er en svært høy terskel for å disponere arealene til annet enn jordbruk. Disse arealene skal ha et forsterket jordvern i forhold til dagens regler og praksis. Planlegging av utbygging eller andre inngrep må påregne sterk motstand fra landbruksmyndighetene, med mindre svært sterke samfunnsinteresser taler for omdisponering.

B-områder, verdifulle landbruksarealer (jord og skog):

Arealene har stor verdi som produksjonsarealer i landbruket på regionalt nivå, og skal fortsatt brukes til landbruk. Jordvernet skal være like sterkt som i dag. Omdisponering av disse områdene må være betinget av samfunnsinteresser av stor vekt.

C-områder, andre landbruksarealer(jord og skog):

Arealene skal fortsatt nyttes til landbruk. Det vil være noe svakere landbruksfaglige argumenter mot å omdisponere arealene i disse områdene enn i områder som er klassifisert som A- eller B-områder.

4. Retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjene for saksbehandling er utarbeidet for å sikre likebehandling, øke forutsigbarheten ved behandling av enkeltsaker og slik effektivisere saksbehandlingen.

Myndigheten til å treffe vedtak etter jordloven, konsesjonsloven, skogbruksloven og odelsloven, er delegert til kommunene, jf. ”Forskrift om overføring av myndighet til kommunen, fylkeslandbruksstyret, fylkesmannen, Statens Landbruksforvaltning og Bergvesenet etter konsesjonsloven, jordloven, odelsloven og skogbruksloven”, F-1049, av 28.11.2003. Klagesaker avgjøres normalt av Fylkeslandbruksstyret, jmf rundskriv M-6/2003.

Gran og Lunner kommune har videre delegert sin myndighet til Landbrukskontoret for Hadeland, jf. delegeringsreglement for landbrukskontoret for Hadeland og avtale om felles landbrukskontor for Jevnaker, Lunner og Gran kommuner. Jevnaker kommune har ikke delegert sin myndighet i tilsvarende grad jf. Reglement for Jevnaker kommune sak 02/05000-13-POR.

Plan- og bygningsloven (PBL) er det overordnede lovverket som regulerer bruk av arealer. Mange tiltak må ha godkjenning etter både PBL og landbrukslovene som omtales i dette kapitlet. For eksempel må søknad om å dele en landbrukseiendom godkjennes etter både jordloven og PBL. Tillatelse etter en lov gir ikke automatisk tillatelse etter annet lovverk. I dette kapitlet henvises det til PBL, men myndigheten til å fatte vedtak etter PBL ligger ikke hos landbrukskontoret for Hadeland, men hos enhet for arealforvaltning i Lunner, enhet for teknisk drift i Jevnaker kommune og virksomhetsområde plan og bygg i Gran kommune.

Kapitlet er inndelt etter lovverket hvor de ulike temaene er hjemlet.

4.1 Jordloven

(Lov om jord (jordlova) av 12.05.1995 nr. 23)

Jordlovens formålsparagraf refereres i sin helhet siden den er grunnleggende for det ansvaret kommunen har som forvalter av landbruks-, natur- og friluftsområdene (LNF-områder).

”Denne lova har til føremål å leggja tilhøva slik til rette at jordviddene i landet med skog og fjell og alt som hører til (arealressursane), kan verte brukt på den måten som er mest gagnleg for samfunnet og dei som har yrke sitt i landbruket.

Arealressursane bør disponerast på ein måte som gir ein tenleg, variert bruksstruktur ut frå samfunnsutviklinga i området og med hovudvekt på omsynet til busetjing, arbeid og driftsmessig gode løysingar.

Ein samfunnsgagnleg bruk inneber at ein tek omsyn til at ressursane skal disponerast ut frå framtidige generasjonar sine behov. Forvaltningen av arealressursane skal vera miljøforsvarleg og mellom anna ta omsyn til vern om jordsmonnet som produksjonsfaktor og ta vare på areal og kulturlandskap som grunnlag for liv, helse og trivsel for mennesker, dyr og planter.”

4.1.1 Deling av landbrukseiendom

Hjemmel:	<p>Jordlovens §12 bestemmer at eiendom som er eller kan nyttes til jordbruk eller skogbruk ikke kan deles uten samtykke. Med eiendom menes også rettigheter som ligger til eiendommen og parter i sameie. Forbudet gjelder også forpaktning, tomtefeste og lignende leie eller bruksrett til del av eiendom, når retten er stiftet for lengre enn 10 år eller ikke kan sies opp av eieren.</p> <p>I de tilfeller formålet med fradeling også berører omdisponering av dyrka og dyrkbar jord, skal også retningslinjene og formålet med jordlovens §9, omdisponering, vurderes i saken. Berøres produktiv ungsskog kreves i tillegg samtykke etter skogbrukslovens §50.</p>
Bakgrunn:	<p>Begrunnelsen for bestemmelsen må sees i sammenheng med jordlovens mål om å verne produktive arealer. Det er et viktig nasjonalt hensyn at dyrka og dyrkbar jord ikke skal brukes til formål som ikke tar sikte på jordbruksproduksjon. Det er et hovedmål å styrke driftsenhetene, og hindre at de svekkes ved fradeling. Delingsforbudet skal sikre og samle ressursene på bruket for nåværende og framtidige eiere.</p>
Behandling:	<p>Før delingssaken behandles etter jordloven, bør saken være behandlet etter plan- og bygningsloven.</p> <p>Gebyr for jordlovsbehandling av delingssaker er kr. 750,-. Dette må være innbetalt før søknad behandles.</p> <p>Kommunene skal utøve et lokalt skjønn og forvalte de landbrukspolitiske virkemidlene innen rammen av nasjonal politikk (rundskriv M-4-2003).</p>
Retningslinjer for delingssaker:	<p>I utgangspunktet er det forbudt å dele landbrukseiendom. Samtykke til deling kan gis dersom et av følgende vilkår er oppfylt: a) det foreligger samfunnsinteresser av stor vekt, b) det er forsvarlig ut fra hensynet til den avkastningen eiendommen kan gi. I tillegg vektlegges følgende retningslinjer på Hadeland:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jord som i arealklassifiseringen er klassifisert som særlig verdifull, egnet for matkornproduksjon, skal ha et særskilt sterkt vern mot fradeling til andre formål. • Fradeling som medfører fortetting i tilknytning til eksisterende tettsteder og bebygde områder, er normalt mindre konfliktfylt enn omdisponering i områder med lite eller ingen landbruksfremmed virksomhet. • Deling av eiendom med formål å selge produksjonsarealene som tilleggsjord til naboeiendom og beholde tun som boligeiendom, oppfattes stort sett som positivt. Slike nye boligeiendommer skal ha en tomtestørrelse som er naturlig i forhold til arrondering, tun og atkomstveg. • Fradeling til fellestiltak slik som fellesfjøs og andre samdriftstiltak skal normalt tillates. • Kulturlandskapshensyn skal tillegges stor vekt.

4.1.2 Nye bygninger og vegger på landbrukseiendommer

Hjemmel:	Jordlovens §9 (omdisponering), Skogbrukslovens §50, Plan- og bygningslovens (PBL) §§ 81, 86a (meldeplikt), 93/95b (tiltak som krever søknad og tillatelse).
Bakgrunn:	<p>I LNF- områder er det etter PBL ikke tillatt med annen bygge- og anleggsvirksomhet enn den som har direkte tilknytning til landbruket/stedbunden næring.</p> <p>Følgende bygninger og anlegg går inn under LNF- kategorien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Driftsbygninger i landbruket, dvs. ordinære bygninger som er nødvendig i forbindelse med drift av eiendommen, inklusive husvære for seterdrift og skogsdrift. - Våningshus/kårbolig som er nødvendig av hensyn til driften av garden. - Andre bygninger og anlegg som er nødvendig for/nyttes i forbindelse med gardsbruk/husdyrhold og/eller annen næringsvirksomhet tilknyttet jordbruk og skogbruk, herunder landbruksveger. <p>I de tilfeller bygningen/anlegget er i tråd med LNF-formålet, dvs. at det er behov for bygningen/anlegget i forbindelse med landbruksvirksomhet, er tiltaket i overensstemmelse med kommuneplanens arealdel. Tiltaket skal likevel behandles etter PBL (§§ 81, 86a eller 93/95b).</p>
Behandling:	<p><u>Våningshus:</u> Landbrukskontoret vurderer behovet knyttet til driften av eiendommen. Det er ikke nødvendig å søke omdisponeringssamtykke etter jordlovens § 9, men tiltaket må omsøkes og behandles etter PBL § 93/95b.</p> <p><u>Kårbolig:</u> Landbrukskontoret vurderer behovet knyttet til driften av eiendommen og behandler søknad om omdisponering etter jordlovens § 9. Tiltaket må også omsøkes og behandles etter PBL § 93/95b.</p> <p><u>Driftsbygning:</u> Landbrukskontoret vurderer om det er behov for bygningen i forbindelse med driften av eiendommen. Det er ikke nødvendig med omdisponeringssamtykke etter jordlovens § 9. Tiltaket skal byggemeldes etter PBL § 81.</p> <p><u>Skogshusvær:</u> Landbrukskontoret vurderer om det er behov for bygningen i forbindelse med driften av eiendommen. Det er ikke nødvendig med omdisponeringssamtykke etter jordlovens § 9. Tiltaket skal byggemeldes etter PBL § 81.</p> <p><u>Landbruksveier:</u> Bygging av nye landbruksveger og ombygging av eksisterende er søknadspliktig etter "Forskrift om planlegging og godkjenning av veier for landbruksformål" av 20.12.96. Landbrukskontoret behandler slike søknader.</p> <p>Generelt for alle saker som gjelder bygninger, er at det må gjøres rede for dagens og planlagt driftsform, eiendommens ressursgrunnlag og driftsapparat. I tillegg må det vises en situasjonsplan som viser bygninger og vegger.</p>

Retningslinjer for behandling av søknad om kårbolig:	<ul style="list-style-type: none"> • Det kan gis tillatelse til bygging av kårbolig dersom det anses nødvendig for å sikre kontinuerlig og forsvarlig drift av eiendommen. Ved vurdering skal det tillegges vekt om tunet er eiendommens driftssentrum, om bruker mottar produksjonstilskudd, om produksjonen krever høg arbeidsinnsats og om eiendommen har et arealomfang som gjør at det må søkes konsesjon ved salg utenfor familien. • Boligen skal plasseres på eller i nær tilknytning til tunet på eiendommen. Dette begrunnes med det faktum at bygningen er nødvendig for den daglige drift av eiendommen. • Ved plassering av boligen skal det tas hensyn til natur- og kulturlandskapsverdier og innpassing i forhold til eksisterende bebyggelse og kulturmiljø. • Adkomst til eiendommen bør søkes samordnet med eksisterende adkomster eller plasseres så skånsomt som mulig i forhold til driftsforhold og kulturlandskap.
Retningslinjer for behandling av søknad om skogshusvær:	<ul style="list-style-type: none"> • Det kan gis tillatelse til bygging av skogshusvær når det av hensyn til driften er behov for det. • Skogshusværet skal plasseres og ha en utforming slik at det blir en naturlig del av det tradisjonelle skogsmiljøet. • Kommunen kan angi annen plassering enn det søkes om, bl.a. av hensyn til drifta av skogen i området, naturmiljøet og friluftslivet.

4.1.3 Nærings og miljøtiltak i skogbruket

Hjemmel:	Jordlovens §§ 3 og 18 Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket av 04.02.2004.
Bakgrunn:	Tilskuddsordning for stimulering til økt verdiskapning i skogbruket, samtidig som miljøverdiene blir ivaretatt og videreutviklet.
Behandling:	<p>Fylkesmannen tildeler regionen en årlig ramme. Midlene fordeles lokalt mellom skogbrukssaker og jordbrukssaker (se 4.1.5), og mellom de forskjellige tiltakstypene.</p> <p>For 2004 fordeles midlene i tråd med tidligere praksis. Landbrukskontoret utarbeider handlingsplan for bruken av midlene i samarbeid med landbrukets organisasjoner for perioden 2005-2008.</p> <p>Tilskudd kan gis til skogeiere som har mer enn 10 dekar produktiv skog. Grensen på 10 dekar gjelder ikke hvis søknaden omfatter tiltak i samarbeid mellom flere eiendommer. Skogeier må melde tiltaket til landbrukskontoret som vil vurdere om investeringen kvalifiserer for tilskudd.</p>

Retningslinjer for forvaltning av tilskuddsordningen	<p>Disse retningslinjene gjelder for 2004, men vil også være grunnlaget for handlingsplan for bruk av midlene i perioden 2005-2008.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiltak for å øke kvaliteten av framtidsskogen skal prioriteres. Dette kan være treslagsskifte, kunstig kvisting, markberedning, ungsogpleie m.m. • Miljøtiltak i skogbruket skal prioriteres. • Tilskudd til vegopprusting/nybygging skal prioriteres der dette kreves for å sikre et forsvarlig skogsvegnett.
---	--

4.1.4 Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Hjemmel:	Jordloven § 3 og § 18 Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket av 04.02.2004.
Bakgrunn:	Tilskuddsordning til støtte for spesielle miljøtiltak og forurensningsreducerende tiltak i jordbruket. Ordningen erstatter den tidligere STILK-Ordningen og IMT-ordningen.
Behandling:	<p>Søknadsfristen er 15. februar.</p> <p>For 2004 behandles sakene i tråd med tidligere praksis fra STILK ordningen.</p> <p>Landbrukskontoret utarbeider handlingsplan for bruken av midlene i samarbeid med landbrukets organisasjoner for perioden 2005-2008. Ut fra utfordringene i landbruksplanen, vil det i handlingsplanen bli definert satsningsområder, mål og retningslinjer for ordningen.</p> <p>Tilskudd kan gis til foretak som har rett til produksjonstilskudd og som ligger i LNF-områder eller i område som er regulert til jordbruk iht. kommuneplanens arealdel, samt i områder som er vernet etter naturvern- eller kulturminneloven.</p>
Retningslinjer for behandling av søknader:	<p>Disse retningslinjene gjelder for 2004, men vil også være grunnlaget for handlingsplan for bruk av midlene i perioden 2005-2008.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiltak som forebygger forurensning prioriteres, spesielt i områder hvor risikoen for arealavrenning er stor, og i områder hvor forurensning kan ha store konsekvenser. • Tiltak som fremmer biologisk mangfold, særlig i områder som er sterkt preget av jordbruk. • Kulturhistoriske elementer, herunder bygninger og bygningsmiljøer • Kulturlandskapstiltak, herunder restaurering og reetablering av gutuer og stisystemer.

4.2 Skogbruksloven

(Lov om skogbruk og skogvern (skogbruksloven) av 21.mai 1965)

Loven er under revidering.

4.2.1 Skogavgift

Hjemmel:	Skogbrukslovens Kap. VIII, §§ 41 – 49. Forskrift om bruk m.v. av skogavgift av 20.04.1994.
Bakgrunn:	<p>Formålet med ordningen er å sikre at det investeres i skogen etter uttak av skogsvirke. Skogeier plikter å svare skogavgift for alt salg av skogsvirke, inkl ved og virke til andre bioenergiformål. Skogavgiftssatsen bestemmes av skogeier selv, men skal være innenfor intervallet 4-40 %.</p> <p>Formålet med skogavgiftsordningen er å sikre tiltak som stimulerer til aktiv bruk av skogressursene og til etablering og oppbygging av kvalitetsskog, samtidig som skogens funksjoner i forhold til biologisk mangfold, landskapsverdier, kulturminner og friluftsliv blir ivaretatt, jfr. skogbrukslovens § 1. Skogavgiften skal først og fremst brukes til fordel for den skog som virket er levert fra.</p>
Behandling:	Landbrukskontoret forvalter skogeiers skogavgiftskonto. Skogeier melder fra om investeringstiltak til landbrukskontoret som vurderer om det enkelte tiltak kan belastes skogavgift. Landbrukskontoret anviser og Fylkesmannens landbruksavdeling utbetaler midlene.
Retningslinjer for bruk av skogavgift:	<p>Forskriften sier hva skogavgiften kan nyttes til. Utover dette vil kommunen følge opp skjerpelsen av foryngelsesplikten som kommer i ny skogbrukslov, og oppfordre skogeiere til å nytte skogavgift til tiltak som fremmer foryngelsen. Videre vil kommunen oppfordrer skogeiere til å prioritere sin bruk av skogavgift i henhold til følgende punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foryngelsestiltak; (nyplanting, suppleringsplanting, markberedning, såing og andre tiltak som kan fremme foryngelsen raskest mulig etter hogst). • Tiltak for økt kvalitetsproduksjon så som treslagskifte, kunstig kvisting, ungsogpleie m.fl • Avvirkningsfremmende tiltak innenfor Markaforskriftens virkeområde i Lunner og Jevnaker, så som vegbygging med lav standard for å redusere belastningen for friluftsliv og naturmiljø.

4.2.2 Rentene av skogavgiften

Hjemmel:	Skogbrukslovens Kap. VIII (§ 48) Forskrift om forvaltning og bruk av rentene av skogavgiften (rentemidlene) av 15.02.1994.
Bakgrunn:	Skogeierne skogavgift står på rentebærende konto som landbrukskontoret disponerer. Rentene av skogavgiften skal nyttes til fellestiltak til fremme av skogbruket i kommunen eller regionen.
Behandling:	Søknad om rentemidler rettes til landbrukskontoret for Hadeland.
Retningslinjer for bruk av rentene av skogavgiften:	<p>Landbrukskontoret for Hadeland forvalter midlene i samråd med skogbrukets organisasjoner i henhold til årlig vedtatt budsjett. Innenfor rammen forskriften setter prioriteres følgende tiltak på Hadeland:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informasjonstiltak og veiledning overfor allmennhet og skoleverket. Herunder innkjøp av informasjonsmateriell og dekning av fellesutgifter i forbindelse med skogfaglig informasjon. • Veilednings- og opplæringstiltak overfor skogeiere for å bidra til kvalitetsheving av framtidsskogen.

4.3 Konesesjonsloven

(Lov om konesesjon ved erverv av fast eiendom (konesesjonsloven) mv. av 28.nov 2003 nr 98)

4.3.1 Behandling av søknader om konesesjon

Hjemmel:	Konesesjonslovens §§ 1, 4, 9 og 11. Hovedregelen er at erverv av fast eiendom krever konesesjon. Unntak fra konesesjonsplikt er beskrevet i §§ 4 og 5. I henhold til lovens §5 er konesesjon ikke nødvendig når erverver er ektefelle, i nært slektskap eller svogerskap til selger. I henhold til lovens § 4, er konesesjon nødvendig ved erverv av: <ul style="list-style-type: none"> • ubebygde enkelttomter større enn 2 dekar godkjent fradelt etter plan- og bygningsloven og jordloven. • Bebygd eiendom, over 100 dekar, eller der mer enn 20 dekar av arealet er fulldyrket jord
Bakgrunn:	Formål med bestemmelsene er å regulere og kontrollere omsetningen av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukets produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest gagnlige for samfunnet. Dette bl.a. for å tilgodese: 1.framtidige generasjoners behov 2. landbruksnæringen 3. behovet for utbyggingsgrunn 4. hensynet til miljøet, allmenne naturverninteresser og friluftinteresser, og 5. hensynet til bosettingen.
Behandling:	Gebyr for konesesjonsbehandling er avhengig av kjøpesummen; 3 promille opp til første million og 2 promille av overskytende, begrenset oppad til 15000 kroner og nedad til 750 kroner. Gebyr må være innbetalt før saken behandles. Ved søknad om konesesjon må det gjøres rede for formålet med ervervet. Skjøte, kjøpekontrakt, leiekontrakt el. l. samt takst skal vedlegges så sant slike dokumenter foreligger.
Retningslinjer for behandling av søknad om konesesjon:	Ved behandling av søknad om konesesjon må formålet med ervervet harmonere med de hensyn loven skal tilgodese. I tillegg vektlegges følgende retningslinjer på Hadeland: <ul style="list-style-type: none"> • Det forutsettes at søker har til hensikt å bosette seg på eiendommen og drive den. Normalt settes bo- og driveplikt som vilkår for konesesjon. • Hensynet til landbruksnæringa, slik som driftsmessig gode løsninger og pris, tillegges særlig stor vekt i områder som er klassifisert som særlig verdifulle landbruksområder og verdifulle landbruksområder • Etablering av tilleggsnæring som gir grunnlag for å utnytte eiendommens ressursgrunnlag skal vektlegges. • Interesse for å ta vare på og sette i stand eiendommens eldre bebyggelse.

4.3.2 Bo- og driveplikt

Hjemmel:	<p>Konsesjonslovens §§ 5 og 6, og odelslovens §§ 27, 27a og 51.</p> <p>Det er bo- og driveplikt i forbindelse med overtakelse av alle eiendommer på grunnlag av odels- eller åsetsrett. Plikten inntreer også etter konsesjonsloven ved erverv av eiendommer med totalareal over 100 dekar og eiendommer med mer enn 20 dekar fulldyrket jord.</p> <p>I tillegg gjelder en generell driveplikt for all dyrka mark, uavhengig av arealstørrelse, etter jordlovens §8 (vanhevdsparagrafen).</p>
Bakgrunn:	<p>Begrunnelsen for bestemmelsen er å sikre at landbrukseiendommer i størst mulig grad bebos og drives av eieren.</p>
Behandling:	<p>Avgjørelsesmyndigheten i saker om bo- og driveplikt ligger hos kommunene. Klagesaker behandles av Fylkeslandbruksstyret.</p>
Retningslinjer for behandling av fritak fra bo- og driveplikt:	<p>I utgangspunktet er det bo- og driveplikt på alle landbrukseiendommer over en viss størrelse. Ved behandling av fritakssøknader skal følgende momenter tillegges vekt: a) hensynet til ønsket om å styrke eller opprettholde bosettinga i området, b) søkerens tilknytning til eiendommen, c) søkerens livssituasjon, d) eiendommens avkastningsevne og e) husforholdene på eiendommen. I tillegg vektlegges følgende retningslinjer på Hadeland:</p> <ul style="list-style-type: none"> • På ressursvake eiendommer i marginale landbruksområder bør bestemmelsene om bo- og driveplikt praktiseres noe mer lempelig i forhold til på ressurssterke eiendommer i gode landbruksområder. • Når en søker eier flere landbrukseiendommer, kan det gis varig fritak fra boplikt på den/de eiendommer vedkommende ikke bor forutsatt personlig driveplikt og at eiendommene drives som én driftsenhet. • På ubebygde skogeiendommer kan det normalt gis varig fritak fra boplikten • I en del saker er det rimelig å gi en viss utsettelse med å oppfylle boplikten slik at søkeren får ordnet seg med bolig og planlagt flyttingen. Midlertidig fritak fra boplikt bør gis fram til en bestemt dato, slik at saken kan følges opp når fristen går ut. • Det er en forutsetning for fritak fra boplikt at produksjonsarealene blir forsvarlig drevet, enten i egen regi eller ved bortleie. Ved bortleie må det foreligge skriftlig leieavtale for 10 år.

4.4 Viltloven

(Lov om vilt av 29.05 1981 nr. 38)

4.4.1 Forvaltning av hjortevilt og bever.

Hjemmel:	Viltloven §§ 9, 16, 17, 18, 26, 34 og 50 Forskrift om forvaltning av hjortevilt og bever av 02.04.1982.
Bakgrunn:	Formålet med en samlet forskrift for forvaltningen av bever og hjortevilt er å sikre en lokalt forankret styring av disse viltressursene. Rettighetshaverne skal, i samarbeid med kommunen, i størst mulig grad ta ansvaret for en forsvarlig høsting av bever og hjortevilt. Kommunen har det formelle ansvar for et riktig uttak av bestandene i kommunen.
Behandling:	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen fastsetter forskrift om åpning av jakt på elg, hjort, rådyr eller bever i kommunen. • Søknad om godkjenning av vald skal sendes kommunen innen 15. mai. • Hvert vald utarbeider forvaltningsplaner med inntil 5-års varighet • Kommunen godkjenner forvaltningsplanene etter vedtatte prinsipper/strategier • Valdansvarlig skal innen 10 dager etter jaktas utløp rapportere fellingsresultat på fastsatt skjema
Prinsipper for forvaltning av hjortevilt og bever:	Landbrukskontoret for Hadeland skal jobbe for at hele Hadeland omfattes av grunneierstyrt forvaltning av hjortevilt og bever, og at den næringsmessige utnyttelsen av jakta styrkes. Valdernes forvaltningsplaner skal godkjennes etter følgende prinsipper: <ul style="list-style-type: none"> • Bestanden av hjortevilt og bever skal være bærekraftig i forhold til næringsgrunnlaget/beitegrunnlaget • Bestanden av hjortevilt og bever skal gi grunneiere og jegere verdier i form av kjøtt, jaktopplevelse og rekreasjon • Bestanden av hjortevilt og bever skal ha god helsetilstand • Bestanden av hjortevilt og bever skal ikke medføre store skader på skog og innmark

4.4.2 Viltfond

Hjemmel:	Viltloven §§ 13, 40, 43 og 48. Forskrift om kommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort av 23.05.2001.
Bakgrunn:	Formålet med kommunale viltfond er å skape økonomisk bakgrunn for å fremme viltforvaltningen i kommunen. Forskriften regulerer inntekter til fondet, disponering av fondet, og fastsettelse av fellingsavgift for elg og hjort.
Behandling:	Viltfondet kan dele ut midler etter gitte retningslinjer og etter skriftlig søknad. Søknadsfristen er 1. april.

Retningslinjer for bruk av viltfond:	<p>Viltfondet skal brukes til å dekke kommunens utgifter til ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i kommunen. Utover dette kan midlene nyttes til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiltak for å fremme viltforvaltning, styrke kunnskapen om viltet, jaktorganisering m.m. i kommunen og nabokommuner gjennom samarbeid i regi av organisasjoner, enkeltpersoner eller kommunen selv. • Tiltak for å forebygge skader på landbruksnæring voldt av hjortevilt.
---	--

4.5 Forurensningsloven

(Forurensningsloven av 13.03.1981 nr.6)

4.5.1 Jordbruksforskriftene

Hjemmel:	<p>Forurensningsloven § 9 og § 81, samt jordlovens § 3 og § 11;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forskrift om husdyrgjødsel • Forskrift om silopressaft • Forskrift om bakkeplanering
Bakgrunn:	<p>Formålet med forskriftene er å hindre forurensning til luft, vassdrag og grunnvann fra jordbruket.</p>
Behandling:	<p>Kommunen skal føre tilsyn med at kravene i forskriftene overholdes og kontrollere enkelt anlegg/tiltak etter henvendelse, eller etter eget initiativ.</p>
Prinsipper/saksbehandling:	<p>Forskriftene er utarbeidet for å redusere forurensning fra landbruket mest mulig, og stiller derfor krav til hvordan husdyrgjødsel og silopressaft skal lagres og disponeres, og hvordan forurensning fra planeringsfelt skal forebygges/hindres. Lokalt på Hadeland prioriterer kommunene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Å gjennomføre kontroller i forhold til alle tre forskriftene, særlig i områder hvor faren for/konsekvensene av forurensning er stor. • Å skjerpe krav vedrørende spredareal og spredetid utover de generelle bestemmelsene dersom forurensningssituasjonen tilsier det.

